

Emilian Alexandru BULEA

Acte de urmărire penală efectuate
— în —
investigarea accidentelor de muncă
urmate de moartea victimei

COLECȚIA
JURIDICĂ

Emilian Alexandru BULEA

**ACTE DE URMĂRIRE PENALĂ
EFECTUATE ÎN INVESTIGAREA
ACCIDENTELOR DE MUNCĂ
URMATE DE MOARTEA VICTIMEI**

LUMEN, 2017

ACTE DE URMĂRIRE PENALĂ EFECTUATE ÎN
INVESTIGAREA ACCIDENTELOR DE MUNCĂ
URMATE DE MOARTEA VICTIMEI
Emilian Alexandru BULEA

Copyright Editura Lumen, 2017
Iași, Țepeș Vodă, nr.2

Editura Lumen este acreditată CNCS

Edituralumen @gmail.com
prlumen@gmail.com

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT
Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Reproducerea oricărei părți din prezentul volum prin fotocopiere, scanare, multiplicare neautorizată, indiferent de mediul de transmitere, este interzisă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BULEA, EMILIAN ALEXANDRU

**Acte de urmărire penală efectuate în investigarea
accidentelor de muncă urmate de moartea victimei / Emilian
Alexandru Bulea. - Iași : Lumen, 2017**

ISBN 978-973-166-459-0

Emilian Alexandru BULEA

**ACTE DE URMĂRIRE PENALĂ
EFECTUATE ÎN INVESTIGAREA
ACCIDENTELOR DE MUNCĂ
URMATE DE MOARTEA VICTIMEI**

LUMEN, 2017

**Pagin 1 sat
goal inten ionat**

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE.....	9
ABREVIERI	11
Capitolul I. TACTICA ASCULTĂRII MARTORILOR.....	13
1.1. Ascultarea martorilor	13
1.1.1. Considerații introductive	13
1.1.2. Reglementarea procesual penală.....	15
1.1.3. Valoarea probatorie a declarațiilor de martor.....	20
1.2. Reguli tactice criminalistice aplicate în ascultarea martorilor.....	28
1.2.1. Pregătirea ascultării martorilor	28
1.2.2. Elemente de tactică aplicabile în pregătirea ascultării martorilor	31
1.3. Reguli și procedee tactice ale ascultării propriu-zise...	34
1.3.1. Elemente tactice aplicate în etapa de identificare a martorului	34
1.3.2. Conduita tactică pe parcursul relatării libere a martorului.....	37
1.3.3. Conduita tactică în etapa formulării de întrebări (ascultării dirijate)	39
1.3.4. Verificarea și aprecierea declarațiilor martorilor....	43
1.4. Ascultarea altor categorii de martori	46
1.4.1. Ascultarea martorilor minori.....	46
1.4.2. Ascultarea martorilor în vârstă.....	54
1.4.3. Ascultarea martorilor cu dizabilități	55
1.4.4. Ascultarea persoanelor care nu cunosc limba română	57
1.4.5. Ascultarea personalului specializat care participă la intervenții privind salvarea victimelor și limitarea efectelor incidentului	58

1.5. Consemnarea declarațiilor și fixarea acestora prin mijloace tehnice criminalistice	59
1.5.1. Consemnarea declarațiilor martorilor	59
1.5.2. Fixarea declarațiilor prin mijloace tehnice criminalistice	62

**Capitolul II. TACTICA ASCULTĂRII SUSPECTULUI
SAU A INCULPATULUI..... 65**

2.1 Ascultarea suspectului sau a inculpatului.....	65
2.1.1 Considerații generale.	65
2.1.2.Cadrul reglementării procesual penale	67
2.2. Reguli tactice aplicabile în ascultarea suspectului sau a inculpatului	70
2.2.1.Pregătirea ascultării	70
2.2.2 Ascultarea propriu-zisă a suspectului sau a inculpatului	78
2.2.3 Consemnarea declarațiilor suspectului sau ale inculpatului.....	89
2.2.4. Înregistrarea declarațiilor suspectilor sau inculpaților.....	90

**Capitolul III. ALTE ACTIVITĂȚI DE URMĂRIRE
PENALĂ EFECTUATE ÎN INVESTIGAREA
ACCIDENTELOR DE MUNCĂ URMATE DE
MOARTEA VICTIMEI..... 93**

3.1. Tactica ascultării părții civile și a părții responsabile civilmente.....	93
3.1.1. Noțiunea și importanța declarațiilor părții civile și ale părții responsabile civilmente.....	93
3.1.2.Procedura de obținere a declarațiilor părții civile și ale părții responsabile civilmente.....	96
3.2. Tactica efectuării confruntării	98
3.2.1. Considerații generale	98
3.2.2. Pregătirea confruntării.....	101

3.2.3. Reguli tactice privind efectuarea confruntării.....	108
3.2.4. Fixarea rezultatelor confruntării	111
3.3. Tactica efectuării reconstituirii	112
3.3.1. Noțiunea și importanța reconstituirii.....	112
3.3.2. Pregătirea și efectuarea propriu-zisă a reconstituirii	116
3.3.3 Fixarea rezultatelor reconstituirii.....	127
3.4. Principalele expertize ce pot fi efectuate pentru clarificarea împrejurărilor în care s-a produs accidentul de muncă urmat de moartea victimei.....	129
3.4.1 Noțiuni generale privind expertiza judiciară și constatarea tehnico-științifică.....	129
3.4.2 Modul de pregătire și dispunere a expertizelor judiciare.....	136
3.4.3. Tactica efectuării expertizelor în cazul accidentelor de muncă urmate de moartea victimei.....	151
3.4.4. Valoarea probatorie a expertizelor judiciare întocmite în cazul accidentelor de muncă mortale.....	176
CONSIDERAȚII FINALE.....	183
BIBLIOGRAFIE	187

Pagin 1 sat goal inten ionat

CUVÂNT ÎNAINTE

Accidentul de muncă și în special, cel mortal, legat intrinsec de activitatea lucrătorului este un eveniment imprevizibil și intempestiv, generator de mari suferințe și cu profunde implicații socio-umane, care poate fi cunoscut abia după ce se produce și drept urmare, apare ca fiind imposibil de evitat.

În majoritatea cazurilor când accidentele de muncă mortale sunt produse ca urmare a nerespectării regulilor de securitate în muncă, este necesară efectuarea unor activități de urmărire penală pentru aflarea adevărului, în legătură cu circumstanțele producerii evenimentului și stabilirea persoanelor vinovate.

Plecând de la această premisă, autorul prezentei lucrări, surprinde printr-o analiză riguroasă, cu elemente marcante de procedură penală și tactică criminalistică particularitățile activităților de audiere a martorilor, suspectilor sau inculpaților, părților civile sau civilmente responsabile, în cazul producerii accidentelor de muncă mortale.

Sunt prezentate și definite, prin raportare la tactica criminalistică și psihologia judiciară, metode și procedee de ascultare a unor categorii de persoane (minori, persoane vârstnice, cu dizabilități, cele care au participat la intervenții pentru salvarea victimelor, etc.) fiind subliniate reguli specifice de interacțiune cu acestea, de comportament tactic al anchetatorului.

Autorul evidențiază prin particularizare pe unele tipuri de accidente mortale (urmare a unor explozii, incendii, electrocutări) și alte acte de urmărire penală, precum reconstituirea și confruntarea, subliniind rolul lor complementar în decelarea unor aspecte nelămurite ale

cauzei, aflarea adevărului și înțelegerea mecanismului de producere a evenimentului, prin observarea directă a comportamentului celor implicați în incident.

O atenție specială este acordată tacticii dispunerii și pregătirii efectuării expertizelor în cazul accidentelor de muncă mortale, fiind relevate cu rigurozitate științifică și cu exemple din practica judiciară curentă, expertiza tehnică a echipamentelor și utilajelor, expertiza grafoscopică a semnăturilor de pe fișa de instruire în securitatea muncii și expertiza medico-legală a victimei, fiind formulate și propuneri de îmbunătățire a cadrului instituțional în materie

În acest context, ținând cont și de modificările intervenite în plan legislativ prin intrarea în vigoare a codurilor penale și de procedură penală, consider că prezenta lucrare este necesară dar și utilă și din perspectiva revizuirii și adaptării la noua reglementare a regulilor tactice criminalistice de efectuare a unor activități de urmărire penală.

Prof. univ. dr. Gheorghe POPA

ABREVIERI

alin.	- alineatul/alineatele;
art.	- articolul/articolele;
CCR	- Curtea Constituțională a României;
C. civ.	- Codul civil;
CEDO	- Curtea Europeană a Drepturilor Omului;
C. mun.	- Codul muncii;
C. pen.	- Codul penal;
C. proc. pen.	- Codul de procedură penală;
dec. civ.	- decizia civilă;
HG	- Hotărârea Guvernului;
ICCJ	- Înalta Curte de Casație și Justiție;
INML	- Institutul Național de Medicină Legală „Mina Minovici”
lit.	- litera/literele;
nr.	- numărul;
MJ	- Ministerul Justiției;
MS	- Ministerul Sănătății;
O	- Ordinul;
OG	- Ordonanța de Guvern;
OMAI	- Ordinul Ministerului Afacerilor Interne/ Ordinul Ministerului Administrației și Internelor;
OMJ	- Ordinul Ministerului Justiției;
op.cit.	- opera citată;
OIM	- Organizația Internațională a Muncii;
OUG	- Ordonanța de urgență a Guvernului;
p.	- pagina;
T.S.	- Tribunalul Suprem;
UE	- Uniunea Europeană.

Pagin 1 sat goal inten ionat

Capitolul I.

TACTICA ASCULTĂRII MARTORILOR

1.1. Ascultarea martorilor

1.1.1. Considerații introductive

Ancheta desfășurată în cadrul investigării unor evenimente, fapte penale ori accidente de muncă, presupune și ascultarea persoanelor care au fost implicate ori cunosc date, relații sau fapte, apte să contribuie la aflarea adevărului în cauza respectivă.

Activitatea este deosebit de complexă și ridică probleme variate, legate de interesele celor ascultați de a răspunde întrebărilor anchetatorilor, de a oferi informații și date despre faptele comise, împrejurările acestora, autori, complici, etc., precum și de dorința investigatorilor de a putea folosi cât mai multe mijloace și procedee tehnice pentru a obține declarații complete, sincere și informații utile pentru anchetă.

Nu de puține ori, echilibrul în activitatea de ascultare a persoanelor este fragil și greu de menținut de către anchetator, mai ales că se încearcă spargerea barierelor de comunicare dintre acesta și persoana care face declarații. De multe ori, sunt înregistrate acuze nefondate la adresa anchetatorilor care folosesc mijloace de a înfrânge voința celor anchetați, astfel încât să se creeze un flux informațional liber și cât mai complet.¹

Or, tocmai acest fapt, coroborat cu tehnicile și metodele de anchetă a generat și generează controverse, fiind

¹ Dix Jay, M.D., Ernst B.S. Mary Fran, *Handbook for Death Scene Investigators*, CRC Press LLC, USA, 1999, p.83.

repudiate orice presiuni anormale în desfășurarea normală și firească a ascultărilor.²

Dincolo de aceste aspecte, care au fost pedepsite, inclusiv de către CEDO, când s-a constatat poziția vădită de forță abuzivă a organelor de cercetare pentru aflarea informațiilor, cadrul legal al fiecărei țări stabilește o serie de reguli și procedee pentru desfășurarea anchetelor în condiții de legalitate, legitimitate și cu respectarea drepturilor omului.

Astfel, ascultarea persoanelor în cadrul investigării unor fapte penale, evenimente ori accidente de muncă este relevantă și are o importanță deosebită pentru activitatea de strângere a probelor, fiind caracterizată printr-un volum mare de timp alocat de investigatori, pentru obținerea informațiilor utile anchetei.

Dintre activitățile relevante desfășurate pe linia ascultării persoanelor în cazul investigării accidentelor de muncă mortale, se desprind cele ale audierii martorilor, făptuitorului, părților civile, părților responsabile civilmente, etc.

Martorii sunt cei care percep nemijlocit, *ex propriis sensibus*, realitățile din jurul lor, stocând în memoria lor, imaginile și caracteristicile evenimentelor pe care le observă. Atunci când este întreat cu privire la evenimentul observat, martorul are capacitatea de a reproduce informațiile păstrate în memorie, putând relata organelor de anchetă, aspecte utile despre modul și condițiile în care s-a produs evenimentul cercetat.

Din acest motiv, încă din cele mai vechi timpuri, declarația de martor a fost socotită ca *principalul mijloc de probă folosit în probațiunea judiciară*, aceasta și pentru că în acele

² Olteanu Gabriel Ion, Voicu Costică, Păun Costică, Pletea Constantin, Lazăr Elena, *Ascultarea persoanelor în cadrul anchetei judiciare*, Editura AIT Laboratories, București, 2008, p.6

vremuri numărul celor care știau să scrie și să citească era foarte limitat și părțile care nu puteau să-și procure dovezi scrise, foloseau depoziția acestora.³

În timp, declarațiile martorilor au căpătat diverse denumiri ca, mărturie, depoziție, probă testimonială, fiind guvernate de anumite reguli privind ascultarea și administrarea lor pentru aflarea adevărului.

Actualmente, așa cum se apreciază și în doctrină, *ascultarea martorilor a devenit o activitate procedurală, dar și de tactică criminalistică, prin care anchetatorii iau cunoștință de aspectele cunoscute de martori cu privire la modul cum s-a comis o faptă.*⁴

Ca atare, activitatea de ascultare a martorilor trebuie să se desfășoare cu respectarea normelor de drept procesual penal și a metodelor de criminalistică, în scopul obținerii de date referitoare la cauza cercetată sau la evenimentul investigat, la modul săvârșirii acesteia și la persoana făptuitorului, pentru aflarea adevărului.

1.1.2 Reglementarea procesual penală

Reglementările procesuale referitoare la declarațiile de martori în procesul penal le regăsim înscrise în Titlul IV al Părții generale a Codului de Procedură Penală, mai precis în secțiunea a IV-a a Capitolului II intitulat Audierea persoanelor, art.114-124 C. proc. pen.

³ I. Rosseti și Al. Băcoianu, *Drept civil român*, Editura Soccec, București, 1943, p.247-248, *apud*, Nicolae Văduva, *Criminalistica – Curs de tactică și metodică*, Editura Universitaria, Craiova, 2004, p.77.

⁴ Tudorache Adriana Iuliana, *Criminalistica*, Editura Nomina Lex, București, 2010, p.163.

Continuarea acestui volum o puteți lectura achiziționând volumul de pe
www.editorialumen.ro
www.lumenpublishing.com
sau din librăriile noastre partenere.

Licențiat al Facultății de Științe Juridice a Universității Valahia din Târgoviște, cu studii de master în Teoria și exercițiul funcției publice la aceeași facultate și universitate, doctor în drept al Universității Titu Maiorescu din București, cadru didactic la Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității Valahia din Târgoviște, avocat în Baroul Dâmbovița, membru în colegiul de redacție al Revistei Valahia University Law Study, autor a peste 15 studii publicate în reviste de specialitate și în volumele unor conferințe internaționale, în domenii precum dreptul administrativ, criminalistica, dreptul muncii, contencios administrativ.

“Accidentul de muncă și în special, cel mortal, legat intrinsec de activitatea lucrătorului este un eveniment imprevizibil și intempestiv, generator de mari suferințe și cu profunde implicații socio-umane, care poate fi cunoscut abia după ce se produce și drept urmare, apare ca fiind imposibil de evitat.

În majoritatea cazurilor, când accidentele de muncă mortale sunt produse ca urmare a nerespectării regulilor de securitate în muncă, este necesară efectuarea unor activități de urmărire penală pentru aflarea adevărului, în legătură cu circumstanțele producerii evenimentului și stabilirea persoanelor vinovate.

Plecând de la această premisă, autorul prezentei lucrări surprinde printr-o analiză riguroasă, cu elemente marcante de procedură penală și tactică criminalistică, particularitățile activităților de audiere a martorilor, suspecților sau inculpaților, părților civile sau civilmente responsabile, în cazul producerii accidentelor de muncă mortale. ”

Prof. univ. dr. Gheorghe POPA

